

Titkos életünk¹

Sokáig együtt laktunk, mint valami katonai egység. Tízkor volt a lámpaoltás, reggel hétig meg se lehetett mozdulni, a vécére se mehettem ki. Aztán apám átszökött a határon, a nővérem és én egy hónappal később vonaton követtük. Anyám maradt Jugoszláviában, őrizni a gimnáziumot. A tata és a mama, meg a másik tata és mama ekkor még mind megvoltak, és az ómama is, csak ő már nem ismerte fel a fiát. Anyám kéthetente egyszer meglátogatott minket, és olyankor éjszaka hallottam, hogy a folyosó padlóján szeretkezik az apámmal. A Lugas utcában laktunk, a harmadik emeleten, nem volt tévénk, állandóan Jókait olvastam. Anna akkor lett a barátom. Nem is akartam, hogy a barátom legyen, de őt meg az anyja hozta át Szegedre, a nagymamájához a Retek utcába. Szomszédok voltunk, és a Weöres Sándor Általános Iskolába jártunk, egy osztályba, apám azt mondta, hasonló helyzetben van, mint én. Nem volt hasonló helyzetben. Anna akkor már szökére festette a haját, nagy mellei voltak, és diszkózenét hallgatott. Már legalább egy éve menstruált. Nem tudtam miről beszélgetni vele.

A Lugas utcában is tízkor volt a lámpaoltás, reggel hétkor meg a keletkezés, de a folyosón égett a villany, és a vécére is kimehettem. Magyarországon soha nem pisiltem be, és anyám se hiányzott. Sokáig azt hittem, a gyerekcsinálás úgy történik, hogy az anyuka hasán egy barna folt keletkezik, apuka pedig azt simogatja, a tenyeréből kis, fehér pöttyök rajzanak elő,

---

¹ A szöveg megírását az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

megtapadnak anyuka nagy, szőrös szemölcsén. Aztán idővel mindez felszívódik, beépül a testbe, és anyuka hasa kigömbölyödik. Apám feje mindig korpás volt, pedig alig volt haja. Ha megvakarta, mintha porhó hullott volna a földre. Anyám Jugoszláviában állandóan porszívózott utána. A szőnyeget, a kanapét, a fotelt, a széket, a padlót, az ágyhuzatot. Apámat ez zavarta, én viszont örültem neki. A Lugas utcában nem volt ilyen tisztaság, pedig a mama is azt mondta, *a tisztaság fél egészség*. Nem tudom, hogy a tatának fáj-e, hogy az anyja már nem ismerte fel. Az ómamával nem volt gond, nekem így mondták, nem beszélt, nem mozdult ki a házból, csak a rádiót hallgatta. Hagyta, hogy lefürdessék, tisztába tegyék, megfésüljék, megetessék. Ugyanolyan vastag szálú haja volt, mint nekem, a háta középeíg ért. A virágokertjét (benne krizantémok, büdöskék és rózsák) már a mama gondozta. Kicsupálta a tyúkhúrt, gereblyézte a földet, a nagy göröngyöket a kezével morzsolta el, és csak a virágtöveket locsolta.

Nem akartam, hogy még egy testvérem legyen. A nővéremhez is nehéz volt hozzászoknom, de Szegeden jó volt vele, hétvégén az apám megengedte, hogy felszálljunk a négyes villamosra. Mindig az Anna-kúti fürdőig utaztunk, és mindig blicceltünk, mert alig volt zsebpénzünk. A fürdőtől átsétáltunk a Széchenyi térre, egyszer négy fiú utánunk kiáltott, *kik ezek az asszonyok?* Nem szégyelltem magam. Nagy, fekete szoknyát hordtunk, pulóvert és bakancsot, a nővérem kölcsönadta a barna bőr nyakláncát is, szoroson a nyakam köré tekertem. Szombat délutánonként négy órát töltöttünk a Virág cukrászda mellett levő CD-boltban, teljes albumokat hallgattunk, de soha nem vettünk semmit. Egyszer megáztunk, utána egy hétig beteg voltam, Anna hozta a leckét, muszáj volt beszélgetnem vele. A felnőttek azt hiszik, a gyerekek szeretnek egymás társaságában lenni. Amikor Anna nálam volt, nem lehetett olvasni. Zavart, hogy pöszén beszél. Arra gondoltam, egy nyitott könyv, melyből szürke állóvíz (nincs mélysége, nincs kiterjedése) mosta ki az összes mondatot. Pedig Anna mindig sokat beszélt. Ilyeneket mondott, hogy *háború van*, vagy hogy *haza akarok menni*. A haza az Jugoszlávia. A haza az Szerbia és Crna Gora. A haza az Szerbia. Muszáj volt neki elmesélnem, hogy nekem még nem jött meg a menstruációm. Azt mondta, *igyál sok tejet, és attól a melled is megnő*.

Annát szerették az új osztálytársak, még ajándékot is kapott tőlük, hogy könnyebb legyen elviselnie, így mondták, az új helyzetet. Menzára jártunk, hétfőtől péntekig, életemben akkor ettem először gyümölcslevest. Undorodtam az ízétől, a többiek meg röhögtek. Az iskolanapon ünneplőbe kellett öltöznöm, és verset szavalnom. Övig a földbe ásva. Ezt kel-

lett elmondanom, a magyartanárom direkt adta nekem, mert a földim írta. Kaptam róla emlékkoklevelet is, apám berakta a konyhafiókba az anyakönyvi kivonatom, az útlevelem, a letelepedési engedélyem és a bizonyítványom közé. Apám kétezer márkát fizetett a letelepedési engedélyekért, egy nazarénus család lakásába voltunk bejelentve. Nekem még mindig a Pacsirta utcában van a magyarországi lakcímem. Soha nem jártam ott. A nazarénusok nem nézhetnek tévét, de rádiót talán hallgathatnak. Könyvet biztos olvashatnak. A Bibliát és szelíd, szomorú regényeket. A mama szerint a regények a lélek ellenségei. A versek is. Dolgozni kell, nem álmodozni, ez volt a jelszava. A mamától tudom, hogy a kicsupált tyúkhúrt nem szabad a földön hagyni, mert az képes újra megtapadni. A göröngyöket el kell porlasztani, mert semmi nem tudja elviselni a rögöket. A nazarénus nők hosszú szoknyában járnak és pulóverben. A fejüket is bekötik kendővel, akár csak az ómamának a mama és a tata. Amikor azt hallok, hogy sloboda, mindig Slobodan Miloševićre gondolok. Anna még most is pöszén beszél, pöszén mondja, *az egy disznó volt*. Fejetlen nyuszikkal teli a muhar, erre még mindig emlékszem, meg arra, hogy horkolhat éber, felnőtt álmom felett az ősi, lomha Bácska.

Apám szerint az öregek nem álmodnak, csak a gyerekkorukra emlékeznek, és végérvényesen gyerekké is válnak. Sok tejet isznak. Jugoszláviában mindig engem küldtek tejért. Háztól hoztam. Már az udvart belengte az állott, savanyú szag. Mintha az ómama vagy a tata, a mama, a másik tata és mama bőréből áradt volna. Legyek köröztek a nagy fémkannák körül, de ez csak engem zavart. Undorodtam. 1999-ben Szegeden ittam először tetrapackos tejet. Jó volt. Csak később tudtam meg, Anna éppen március 23-án született. Nem mondtam még senkinek, nem Jókai, hanem egy kimosott könyv miatt ittam naponta egy litert. Két hónapra rá megjött az első menstruációm. Az ómamát az év végén temettük, addigra viszont haza is költöztünk. Apám, a nővérem és én. Szerbia és Crna Gorába, bármit is jelentsen ez a név.